

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

red. en sekr. riouwstr. 59, wormerveer

adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

L. W. G. BLOKHUIS — SCHIEDAM

Leringen van demonen

I Timotheüs 4 : 1-3

Een veelbesproken vraag is de kwestie van de Christelijke vrijheid. Over die vrijheid in het natuurlijke, gewone leven zegt Paulus belangrijke woorden in het begin van I Tim. 4. Hier begint de tweede helft van de eerste brief, die Paulus aan Timotheüs richtte. Dat stuk wordt ingezet met de forse uitspraak: Maar de Geest zegt nadrukkelijk, dat in latere tijden sommigen zullen afvallen van het geloof.

De Heilige Geest sprak op een directe manier tot de apostelen. Hij heeft naar de belofte van Christus deze dienstknechten van de Here in alle waarheid geleid. Wat de Geest tot de apostelen gezegd heeft vinden wij nog steeds in hun brieven.

Na de hooggestemde beschrijving van de verborgenheid der Godsvrucht (3 : 16) komt nu de voorspelling van zware tijden. Paulus ziet de afval komen. De Geest zegt het nadrukkelijk. Op welke manier de Heilige Geest het heeft gezegd deelt Paulus niet mee. Waarschijnlijk moeten we niet denken aan een mondeling of schriftelijk overgeleverd woord van de Here Jezus, maar aan een onmiddellijke openbaring door de Heilige Geest. De Heilige Geest heeft eens aan de broeders bekend gemaakt, dat het in Jeruzalem voor Paulus levensgevaarlijk was (Hand. 21 : 4, 11). Zo heeft de Geest ook nadrukkelijk gezegd, dat in latere tijden sommigen zouden afvallen van het geloof.

In dat verband horen we over de werking van dwaalgeesten en boze geesten. Voor „boze geesten” gebruikt Paulus het Griekse woord „daimonia”, demonen. Van deze demonen wordt gezegd dat zij aan het bestaan van één God geloven, maar ze doen dat sidderend (Jak.

2 : 19). De macht van demonen is heel groot.

Ze richten hun aanvallen op het door God geschapen leven, op de geschapen werkelijkheid. Daarom zegt Paulus, dat alles wat God geschapen heeft, goed is en niet verwerpelijk, wanneer het met dankzegging genomen wordt; want het wordt geheiligd door het Woord van God en door het gebed (4 en 5).

Timotheüs eerst, wij vandaag niet minder moeten goed weten, dat er dwaalleraars zullen komen. Als resultaat van hun werk zullen sommigen afvallen van het geloof. Ze zullen in opstand komen tegen de grote Schepper. Mensen, die leden zijn van de gemeente zullen met het geloof breken en de gemeente verlaten. Wanneer? In latere tijden.

We moeten hierbij goed onderscheiden. Petrus, Judas, Paulus zelf ook spreken soms over zondaars in de laatste tijd, in de tijd als hij op het laatst is en op het eind loopt. In de laatste tijd, dat is: tegen het einde. Maar hier horen we heel algemeen over latere tijden. Tijden die op het schrijven van deze brief volgen. Tijden vol dwaling en bijgeloof. In zulke „latere tijden” leven wij ongetwijfeld. Tijden waarin sommigen afvallen van het geloof, doordat zij dwaalgeesten en leringen van boze geesten volgen, door de huichelarij van leugensprekers, die in hun eigen geweten gebrandmerkt zijn. Waarschijnlijk heeft nooit eerder zo'n stortvloed van dwaalbewegingen het Christelijk erf overspoeld. Wie er meer van wil weten raad ik dringend aan het nieuwste boek van dr W. J. Ouweneel, „Het domein van de slang” te bestuderen.

Timotheüs moest zich wapenen en de gemeente waarschuwen. Wat gaat er gebeuren?

Het boek Openbaring spreekt van mensen, die zich niet bekeerden van de werken hunner handen om de boze geesten niet meer te aanbidden en de gouden, zilveren,

koperen, stenen en houten afgoden, die niet kunnen zien noch horen of gaan (9 : 20). Paulus verwachtte voor latere tijden een bijzondere werking van duivelse, demonische machten. De Geest zegt nadrukkelijk, dat in latere tijden sommigen zullen afvallen van het geloof, doordat zij dwaalgeesten en leringen van boze geesten volgen. In Openb. 16 horen we Johannes dit zeggen: Ik zag uit de bek van de draak en uit de bek van het beest en uit de mond van de valse profeet drie onreine geesten komen, als kikvorsen; want het zijn geesten van duivelen, die tekenen doen, welke uitgaan naar de koningen der gehele wereld, om hen te verzamelen tot de oorlog op de grote dag van de almachtige God.

Wat zal er gebeuren?

Sommige mensen zullen afvallen van het geloof. En met dat geloof is maar niet in het algemeen godsdienstigheid bedoeld: religiositeit, allerlei godsdienstigheid zal er bij de vleet zijn. Haar geloof, daarmee bedoelt Paulus het vertrouwen op het Woord van God, het echte geloof, het „ware geloof” waar zondag 7 van onze Catechismus over spreekt. Wat gebeurt er als mensen daarvan afvallen? Dan gaan ze misleidende geesten volgen. Dan gaan ze breken met de waarheid en geloof hechten aan wat dwaalgeesten preken, die hen misleiden. Die dwaalleer is aan de propagandisten van de leugen ingegeven door de demonen, zodat hun leringen leringen van boze geesten zijn.

De laatste dagen zijn begonnen toen Christus zijn rijk uitbreidde onder alle volken (Hand. 2 : 17). Gods Geest is krachtig gaan werken. God heeft die Geest uitgestort op jonge en oude mensen. Maar dan komt de Boze en hij zaait onkruid op de grote akker, die de wereld is.

Allerlei menselijke regels en zonden verdrongen de goede, gezonde leer. De zwaarst verzoekingen komen van lieden die grote woorden gebruiken en indruk maken door hun fanatisme. Ze doen aanvallen op de vrijheid, die wij in Christus hebben. Het tweede vers zegt: door de huichelarij van leugensprekers, die een vertoning opvoeren, een show. In plaats van het geheim der Godsvrucht, het geloof in Christus, verkondigen ze hun eigengemaakte of door demonen ingegeven godsdienstige

leefregels. Het zijn leugensprekers, die in hun eigen geweten gebrandmerkt zijn. Paulus gebruikt hier een zeldzaam woord: brandmerken. Hij bedoelt: deze mensen dragen het kenteken van een slaaf. Ze zijn geknecht onder een geheime zonde. En dat weten ze. Want ze zijn in hun ge-weten gebrandmerkt. Mogelijk denkt Paulus hier aan het brandmerken van een misdadiger, waardoor hij als misdadiger publiek getekend is. Bij deze leraars staat het brandmerk niet op hun voorhoofd, maar wel in hun geweten. Je kunt het niet aan hen zien. Voor het oog lijken ze vroom. Maar alle vuiligheid van deze wereld, waarvan de satan de overste is, dringt daardoor de Christenheid binnen. De zonden van de oude heidenwereld (Rom. 1 : 24-32) zullen al meer voorkomen binnen de Christenheid (II Tim. 3 : 1-8). Vaak in de vorm van brutale normloosheid, vaak ook in de vorm van een ernstig, schijnbaar vroom wetticisme. Over dat laatste spreekt Paulus hier. Hij geeft een paar aanduidingen. Deze leugenleraren verbieden het huwelijk en het genot van spijzen. We kennen het uit de kerkgeschiedenis. Allerlei secten hebben eigen wetten en regels verplichtend opgelegd. En de grote, de officiële kerk van de Middeleeuwen heeft haar ambtsdragers, de priesters, en al haar monniken en nonnen het huwelijk verboden. Het gedwongen coelibaat heeft onnoemelijk veel verdriet en gewetensnood in dui-

in dit nummer

Pag. 49	Ds L. W. G. Blokhuis,
Leringen van demonen
Pag. 50	Drs W. G. Rietkerk,
Evangelische Alliantie
Pag. 51	C. Huizinga,
Omtrent het kerkverband, 1
Pag. 52	D. W. L. Milo,
Leider van de landverhuizing
Pag. 53	H. J. Houtman,
Het Liedboek
Pag. 54	Ingezonden
Pag. 55	Terloops...

zenden mensenlevens gebracht. En met hoeveel smaad zijn Luther en Calvijn overladen, toen zij de ban van deze wet wisten te doorbreken! Maar zij die geloven en die de rechte kennis van de waarheid hebben, erkennen God als de Schepper van datgene, waarvan de dwaalleraars het gebruik verbieden. Dit geldt voor eten en drinken en trouwen. Wat in het geloof en met dankzegging uit de hand van God aanvaard wordt is niet verwerpelijk.

Het huwelijk verbieden en aandringen op onthouding van bepaalde voedingsmiddelen. Het is de neiging die in de beruchte gnostiek tot uitgroei is gekomen. Er zijn altijd bewegingen geweest die hun aanhangers het huwelijk en het eten van vlees totaal verboden hebben. Daar zit altijd dit achter: God en de materie staan vijandig tegenover elkaar; de stof, het zichtbare, met name het menselijk lichaam,

zijn minderwaardig. Maar de Here heeft niemand verboden te trouwen, te eten en te drinken. Spijzen heeft God geschapen om met dankzegging te worden gebruikt door de gelovigen, die tot erkenning der waarheid gekomen zijn. Het is de HERE, die al 't vlees zijn voedsel geeft. Om te gebruiken. Adam mocht van alle bomen eten, behalve van de éne, die God hem verboden had. En tot Noach kwam dit woord: Alles wat zich roert, wat leeft, zal u tot spijs zijn; Ik heb het u alles gegeven, evenals het groene kruid.

Welaan, eet uw brood met vreugde en drink uw wijn met een vrolijk hart, want als gij dit doet, dan heeft God dit reeds lang zo gewild. Laten uw klederen te allen tijde wit zijn en olie ontbreke niet op uw hoofd. Geniet het leven met de vrouw die gij liefhebt al de dagen van het ijdele leven, die Hij u geeft onder de zon . . . (Pred. 9 : 7-9).

W. G. RIETKERK — ECK EN WIEL

Evangelische Alliantie

Op vrijdag 26 januari jl. werd in Amersfoort een vergadering belegd om te komen tot de voorlopige oprichting van een Evangelische Alliantie in Nederland. Deelnemers waren vertegenwoordigers* van allerlei organisaties in en buiten de 'evangelische kerken' in ons land. Zo waren er aanwezig de vertegenwoordigers van de hervormde bond voor inwendige zending, Youth for Christ, het instituut voor Evangelisatie, In de Ruimte, de E.O., het Leger des Heils etc. De vergadering werd geleid door Prof. dr K. Runia, hoogleraar in Kampen (Oudestraat) en ter vergadering werd het woord gevoerd door de heer Rippen, Gordon Landrez, secr. van de Europese Evangelische Alliantie en Prof. Runia zelf.

Er werd een voorlopig bestuur gevormd o.l.v. Prof. dr J. H. van Bommel, waarin naast vertegenwoordigers van allerlei christelijk werk in ons land als lid van de Vrijg. Geref. Kerk zitting heeft mevrouw N. Visser-Martinow, als ik mij niet vergis een lid van de Vrije Geref. Kerk in Dordrecht. Het lijkt mij belangrijk om in deze rubriek u wat achtergrondinformatie te geven over deze voor de meesten van u zo plotselinge verschijning van een nieuwe ster aan de kerkelijke hemel van Nederland. Wie goed oplet bemerkt dat deze nieuwe vereniging samenbindend wil werken voor alle „evangelischen”. De meesten van u zal dit op het eerste gezicht nog niet veel zeggen. Wie zijn dat? Wie zou dat

in christelijk Nederland niet willen zijn? Toch blijkt uit de deelnemers niet dat wij hier een breed oecumenische raad mogen verwachten, die bestaat uit vertegenwoordigers vna heel kerkelijk Nederland. Integendeel: de deelnemers komen uit een kleine kring en herkennen zichzelf en elkaar bij dat woord „evangelisch”.

Dat kunt u alleen verstaan als u het woord „evangelisch” in dit geval ziet als de vertaling van het Engelse woord 'evangelical'.

Deze nieuwe Evangelische Alliantie wordt een afdeling van de Evangelische Wereld-alliantie die afdelingen heeft in meer dan 50 landen. Over heel de wereld hebben de „evangelicals” zich dus in deze alliantie met elkaar verbonden. Wie zijn dat dan precies, deze „evangelicals”?

Aanvankelijk werd dit woord alleen gebruikt voor de bijbelgetrouwe christenen in de Anglicaanse Kerk in Groot-Britannië. Nog steeds wordt deze groep christenen met de naam 'evangelicals' aangeduid. Toch heeft zich de naam al sinds zo'n 100 jaar zich van hieruit verspreid.

pastorale notities

De laatste weken worden de Duitsers er onzachtzinnig met de neus op gedrukt: wat zij met de Joden gedaan hebben. Eerst in vier afleveringen de film „Holocaust” en de daarop volgende week de documentaire: „Geschiedenis van een Duits gezin”. Daarin gaat het over het gezin van een Obersturmbannführer van de SS. De vader is commandant van het vernietigingskamp Auschwitz. Zijn vrouw luistert een gesprek af en ontdekt wat er in het „Lager” gebeurt en waarvoor haar man verantwoordelijk is. Ze slingerd hem haar verwijt in het gezicht. Hij verweert zich: hij voert alleen maar bevelen uit, hij is niet verantwoordelijk. Zij vertrappt zijn leugen en wil die nacht niet met hem slapen. Maar de volgende morgen komt ze langs zijn kantoor, als ze gaat wandelen met het jongste kind. Ze wuift naar hem; de huiselijke scène is voorbij. Wanneer haar man thuiskomt van zijn werk, heeft ze nog één vraag: of er niet wat aan de stank gedaan kan worden. Hij belooft, dat hij zijn best zal doen. Want ze heeft gelijk, ze wonen in de villa, aan de poort van het kamp, overigens sehr nett, lieblich und

bequem. Het gezin schikt zich aan tafel, de kinderen hebben de handen gewassen, het haar keurig gekamd. Vader gaat zitten; je kon zo verwachten, dat hij zou voor gaan in gebed. De volgende ochtend roept hij de technische man ter verantwoording, want er zijn honderd Joden te weinig vergast. De volle capaciteit van de ovens is niet benut. Hoe komt het, dat men die week niet aan de 10.000 kwam? Een volk is door die film opnieuw of voor het eerst geschrokken. Een aantal mannen behandelde voor de t.v. de reacties die binnengekomen waren. Brandende vragen: hoe kon zo iets gebeuren? Hoe kwam het, dat velen er niets van wisten? In veel gezinnen ging het naar een conflict toe: Vader, bent u daar bij geweest? Deze vragen roepen om een antwoord en om studies; een cursiefje als dit leent er zich niet voor. Wel die éne vraag: wat zei en wat deed de kerk in die tijd? Er waren duizenden kerken, predikanten en priesters in het land. Hebben zij gezwegen of hadden zij geen greep op het volk? In die vraag, wat de kerk zei, hoeft geen verwijt te liggen. Het is tóch nog zo, in deze verheidenste wereld, dat een volk verwacht van de Christelijke gemeente en van haar voorgangers, dat dié het kwaad zullen signaleren. Dat er nog profeten zullen zijn. Dat God nog spreken zal, in het getuigenis van degenen die Hem kennen.

A. H. Algra, Slidrecht

Ook de bijbelgetrouwe christenen in de duitse Evangelische Kirche gingen zich „Evangelikalen” noemen en voelden zich nauw verbonden met de „evangelicals” in Groot-Britannië. In de Verenigde Staten werd deze naam 'evangelical' in het gewone spraakgebruik overgenomen als aanduiding van al die kerken en kerkjes die in leer en leven zich één wisten met de Engelse evangelicals. Hun voornaamste spreekbuis werd het blad 'Christianity Today'. In Amerika noemen ook veel bijbelgetrouwe christenen binnen grotere kerken (bijv. de baptist Billy Graham) zich 'evangelical'. Omdat de christenen en gemeenten en kerken die zich 'evangelical' noemen zeer ijverig zijn in zending en evangelisatie zijn er in alle werelddelen zendingskerken die 'evangelical' zijn. In feite zijn de meeste jonge kerken in de derde wereld 'evangelical', gegroeid als zij zijn uit de zendingsarbeid van juist déze christenen. Intussen: Wat kenmerkt deze groep christenen en kerken dat zij zich zo nauw verwant voelen met elkaar?

Prof. dr K. Runia noemt in zijn boek 'De wereldraad in discussie' (blz. 10) vier kenmerken, die alle 'evangelicals' gemeen hebben:

1. „Grote nadruk op het gezag en de onfeilbaarheid van de Bijbel als het geïnspireerde Woord van God”. Daarom noemde ik ze al: bijbelgetrouwe christenen. Toch zijn niet alle bijbelgetrouwe christenen 'evangelical', zoals blijkt uit de volgende 3 kenmerken.
2. „Nadruk op de noodzaak van wedergeboorte en bekering. Het is niet voldoende, dat een mens gedoopt is, lid van de kerk is en geregeld deelneemt aan het Avondmaal, maar om een echt gelovige te zijn, moet hij 'born again' zijn, en een persoonlijke band met Christus hebben.
3. Grote nadruk op evangelisatie en zending. Alle mensen moeten de boodschap van Jezus als de Heiland der wereld horen, want zonder die boodschap — zo geloven de meeste 'evangelicals' — gaat een mens voor eeuwig verloren.
4. De finaliteit van het Evangelie. Het Evangelie is een boodschap van vergeving, rechtvaardiging en aanneming door God dank zij het werk van Jezus Christus. Zijn werk was volkomen

(finalis) daar hoeft een mens niets aan toe doen. De zondaar wordt gerechtvaardigd door het geloof alléén."

Tot zover deze 4 kenmerken van Prof. Runia.

Zelf ben ik met de 'evangelicals' in kontakt gekomen via dr Schaeffer en het werk van l'Abri. Al de 4 kenmerken, die Runia noemde zijn mij daar opgevallen. Eigenlijk heb ik mij er van de aanvang af mee verwant, om niet te zeggen, mee één gevoeld. Wel meen ik dat er nog één kenmerk aan de vier van Runia moet worden toegevoegd en dat is: de grote nadruk op de realiteit van het (gemeenschappelijke) gebed.

Als christen van gereformeerde hui-ze zou je in het kontakt met evangelicals altijd een aantekening willen maken bij het 'born again', het 'wedergeboren zijn' waarop het 2e kenmerk zo'n grote nadruk legt. Wij zouden ze graag willen vertellen hoe de nadruk hierop in onze traditie (de z.g. oud-gereformeerden e.a.) soms leidde tot een on-

vruchtbare zelfinkeer. Daarom houden wij niet erg van een datum bij onze bekering en als wij die al kunnen geven, dan mag het wedergeboren zijn niet rusten in onze ervaring, of een kussen worden waarop wij ons te slapen kunnen leggen. Maar met dié aantekening erbij zijn wij het, dacht ik, van harte een met de nadruk van punt 2 op bekering en het hebben van een persoonlijke band met Christus. In het algemeen zijn de 'evangelicals' niet zo sterk in het trekken van maatschappelijke en politieke konsekventies uit het Evangelie. De kunst is een terrein dat aan de 'wereld' wordt overgelaten en christelijke wetenschapsbeoefening of cultuur ligt vaak buiten hun gezichtsveld. Hier ligt een zwakte waar men zich soms wel van bewust is en van waaruit de grote belangstelling voor l'Abri in de Verenigde Staten is te verklaren.

Tenslotte: er is in deze kringen een kerkbesef wat sterk geestelijk is en weinig organisatorisch. Men ervaart eenheid in alle organisatorische verdelheid en is daar weinig problematisch over. „Laten wij samen

bidden en samen werken zoveel wij kunnen — binnen het raam wat hierboven in 5 punten werd aan-gegeven."

Binnen dit kader is nu ook in Nederland een Evangelische Alliantie in oprichting. Het is niet bedoeld als een soort superkerk, maar als „een platform om elkaar te ontmoeten en naar elkaar te luisteren", zo lees ik in Trouw.

Runia zelf formuleerde het wel wat zwaarder: „wij willen een gebeds- en werkgemeenschap vormen: oecumenisch, spiritueel en missionair" (Trouw, 29-1-'79).

Ik zou ervoor willen pleiten om als vrijgemaakte kerken buiten verband een nauw kontakt te onderhouden met deze Evangelische Alliantie. Het verwijdt onze horizon:

- tot over de grenzen van ons land;
- tot over de grenzen van onze eigen geschiedenis;
- tot over de grenzen van onze eigen activiteiten voor het evangelie;
- soms ook tot óver de grenzen van onze eigen confessie,

Van alle kanten, van alle landen, van alle tradities brengt Christus Zijn gemeente bijeen en zet ze aan het werk. Het lijkt mij een voorrecht om over de eigen grenzen heen te mogen zien en iets in te ademen van de ruimte waarin het universele wereldomvangende werk van Christus zich voltrekt.

Wij hebben vanuit het verleden de neiging meegekregen ons in onze officiële kontakten te isoleren. Zelfs over deelname aan de Gereformeerde Oecumenische Synode moet eindeloos gedebatteerd worden. Ik begrijp dat niet. Om lid te zijn van een overkoepelend overleg- en contactorgaan behoef je het toch niet met de koers van iedere andere lidkerk eens te zijn...? Als het kader waarbinnen je werkt maar gezond is. Dat lijkt mij bij zowel de G.O.S. als de E.A. het geval. Als wij ons uit dit soort kontakten houden krijg ik zo'n benauwd gevoel — in ons eigen kringetje rond te draaien, dat gezien het aantal van de met ons geestverwante kerken en groeperingen toch zo'n miniem kleine groep is. Gelukkig!

C. HUIZINGA — HEERENVEEN

Omtrent het kerkverband (1)

Nadenken over het kerkverband zal voor de meeste lezers en lezeressen van Opbouw wel een weinig vreugdevolle zaak zijn.

Onze herinnering is een van verdriet, zo niet van verbijstering.

Het kerkverband, dat is voor ons: eindeloos vergaderen, acta, artikelen, twisten, moe worden, verwijdering, scheuring, formalisme, dwang, machteloosheid, rommel.

We hebben elkaar opnieuw ontmoet bij het Woord, het brood en de wijn; meestal in kleine groepen, een enkele maal nog in een talrijke gemeente en we hebben tegen elkaar gezegd: dit niet weer.

Onze ervaring met het kerkverband staat niet los van onze tijd. Van die tijd gaat een enorme dreiging uit. Temidden van instituten en organisaties, onder regelende overheden en ingebed in collectieve voorzieningen zijn woorden als vervreemding, verharding, materialisme, onmenselijkheid en eenzaamheid kernbegrippen geworden, waarmee onze situatie wordt geduid. In kerkverbandelijke machtsaanmatiging herkennen we de geest van de tijd. We zijn gering gemaakt en kunnen niet meer leven zonder vrede in de gemeente, waarin broeders en zusters elkaar zeer persoonlijk kennen als mensen die gered moeten worden. En we bidden God om in het geweld van de tijd ons gezin te willen sparen: je man, je vrouw en je gedoopte kinderen.

Het kerkverband is voor velen onder ons een vreugdeloze zaak geworden.

In de binnenverbandse broederkring begrijpt men hier niets van. Dat kan men ook niet begrijpen, want op de dag dat men het zag, zou de huiver over wat is aangericht de broeders overvallen.

Bij de sluiting van de binnenverbandse generale synode van Groningen, vorig jaar, heeft de praeses met dankbaarheid vastgesteld dat de synode dienstbaar was geweest aan de komst van Gods Koninkrijk. Dezelfde synode heeft ook een herziene kerkorde vastgesteld. Het Nederlands Dagblad schrijft: „... in dezelfde maand als vier eeuwen geleden, in 1578, de toenmalige synode van Dordrecht zich eveneens met een kerkorde bezighield". Er is vreugde en er is zekerheid; de reformatorische lijn loopt recht en is vier eeuwen lang. Terloops noemt de synodepraeses onze kerken als een voorbeeld van independentisme, waarin de vrijheid ontaardt in bandeloosheid. Het komt geen moment in de hoofden van de broeders op, dat in de bermen van de rechte reformatorische weg wel eens

geslagenen zouden kunnen liggen, niet bandeloos maar met handen gescheurd. We menen dat zo te mogen zeggen, vanwege de schending van het recht. Het is geen geringe zaak als een huisgenoot op onrechtvaardige wijze de deur gewezen wordt; maar alle ontferming is geweken, als men vervolgens zegt: nu wordt openbaar wat er al lang in zat: een kind van de straat.

Diep in ons aller hart schuilt de hoogmoed. Het is mogelijk dat wij mensen onze hoogmoedige wil tot het nemen van rechtsmaatregelen aanzien voor van God gegeven genade, die onze ogen opende voor het kwaad. Daarom zijn wij geroepen barmhartigheid te bewijzen aan hen die ons kwaad deden.

In onze eigen kring kan dezelfde hoogmoed een passend kleed ontvangen: wij zien onszelf louter als gestalte van de lijdende Knecht des Heren. De werkelijkheid is anders. Er is gemeenschap in schuld. De meest rechtvaardige onder ons draagt de schuld dat hij onmachtig bleek het kwaad te keren en deze berg te verplaatsen, ver weg, in het hart van de zee. De minst rechtvaardige mag zich afvragen, hoe vaak hij in zijn eigenzinnigheid het bloed onder de nagels van zijn broeders heeft weggehaald.

Dergelijke vragen liggen ons reeds van nature niet. We spiegelen ons lieven aan het imago van een vroom volk, bescheiden, ootmoedig, bereid om de minste te zijn, zonder grote woorden, zonder polemiek, wijs. Voor we het beseffen hebben we, wat eens een scheldwoord was, tot onze glorie gemaakt: wij zijn de fijnen.

In een mengeling van vroomheid en zelfbedrog moeten we ergens met de schuldvraag heen. De wetenschap, dat niet slechts wij, maar ook zij schuldig zijn, maakt het ons al gemakkelijker. Als iedereen, die binnen de kerkgemeenschap verkeerde, schuldig is, dan is eigenlijk niemand schuldig. In het algemeen schuldbewustzijn verdampst mijn persoonlijke bekering tot de gewenste maar onhaalbare bekering van allen. Met de vraag naar de zaaksgerechtigheid hoef ik niemand meer te vermoeden.

Intussen reikt de tijdgeest ons maar al te graag de briljante vondst van de onpersoonlijke schuldige aan: het kwaad zit in de structuren. Het menselijk lijden is niet langer fundamenteel bepaald door de zonde, waarvan ik mij bekeren moet, maar door de onmacht, die ik van mij afschudden moet. Dus moeten de mensen zich sterk maken. Morgen werpen zij de verderfelijke structuren omver. Daarmee sluit zich de cirkel van het geweld: geïnstitutionaliseerd geweld wordt actie-geweld, conservatistisch geweld wordt progressief-radicalistisch geweld, het geweld van de heersers wordt het geweld van de geknechten, het geweld van de geweldenaars dat van de geweldlozen. Vertaald in termen van de kerkwereld: hiërarchisch geweld wordt independentistisch geweld.

Wie zal in zulk een tijd met vreugde en met vrucht nadenken over het kerkverband? Hoe weet ik ooit, of mijn hart het hart van een heerser of een dienaar is? Wie zal mij zeggen of ik mijn hart rein wist te bewaren, vrij van de geest van tijd? Het Woord zal het ons zeggen. We zullen het vanaf de kansel horen.

Onlangs ontmoette ik een goede vriend, die ik in jaren niet gesproken had. Hoe gaat het met je?, vroeg ik. Goed, zei hij, al zijn er altijd ups en downs. Veel downs?, vroeg ik; ik dacht er aan, hoe hij jaren vrije tijd gegeven had aan kerkwerk, jeugdwerk, onderwijs en wat niet al. Nee hoor, zei hij, we zijn dankbaar dat we met onze kinderen iedere week het Woord mogen horen en we hebben leren inzien, dat al het andere daarna komt, niet daarvoor.

Zo is het. Hoe bevrijdend! Wat een wonder, dat we binnen het bereik van het Woord gebleven zijn. Daar breekt alle geweld op stuk. En het verschaft men, nadenkend over het kerkverband, een vreugdevol program:

de rommel bij Christus inleveren;
doen wat je hand vindt om te doen;
dankbaar wezen voor wat onze ouders ons hebben doorgegeven.

Het woord „kerkverbandrommel” is niet van mij; ik kwam het tegen in een artikel, dat Milo onder de titel „Twee of Drie” geschreven heeft in Opbouw van 6 oktober 1978. Dat artikel is niet minder dan een leidraad voor Schriftstudie. Hartelijk aanbevolen voor onze bijbelkringen en jeugdverenigingen! Het is niet alleen leerzaam, het is ook troostrijk. Waar twee of drie getuigen zijn, dat is de Waarheid; waar twee of drie in Christus Naam samenzijn, dat is Hij in hun midden. Twee of driemaal luiden de gemeenschap der heiligen in; wie eenzaamheid heeft gekend, kent ook het geluk van het deelgenootschap in twee of drie getuigen. Een bevrijdende beleving, schrijft Milo.

Aan het slot van zijn artikel spreekt de schrijver over de moeilijke tijden, die de gemeente naar Gods voorzeggingen staan te wachten:

Al die kerken met torens en kosteren worden zomaar geregistreerd als de Boze komt. We moeten weer leren omgaan met schuilkerkjes, als in vroegere boze dagen.

De heiligen der laatste dagen zullen waarlijk geen Kerkelijk register, geen notulenboek en geen kerkverbandrommel meetorsen. Ze zullen vervuld zijn van de Waarheid: een hart vol van beloften, een mond vol profetie. En zelfs als ze doodgeslagen worden zullen ze nog in meervoud zijn: twee.

Die allerlaatste zin is waard om lang over na te denken. Ik heb dat „twee” uit Openbaring 11 steeds beluisterd als duiding van de extreme situatie, waarin de gestalten van de kerk publiek tot het minimum is gereduceerd. Wat een troost, als je broeder je leert hoe geladen, hoe positief dat „twee” is: het staat voor Waarheid en Gemeenschap. Die blijven, als al het andere weg is. Niet slechts de gebouwen met torens en kosteren, niet slechts de registers, notulenboeken en het kerkverband zijn weg, ook de eredienst, ook de ambten, de preek, het samen zingen waarvan Milo zulke treffende dingen zegt, het onderwijs, het huisbezoek, de diaconale hulp, het schuilkerkje zelf. Ja, zelfs het schuilen is de gemeente ontnomen: wat er gebeurt, gebeurt publiek, op de straten van de stad.

Toch zit ik met een moeilijkheid. Ik kan de zin over het kerkelijk register, het notulenboek en de kerkverbandrommel moeilijk anders verstaan dan een noemen van zaken die belasten; die worden niet meegetorst, zo lees ik. Getorst.

Register, notulenboek en kerkverband zijn hier symbolen. Daarbij wordt het kerkverband, zoal niet geïdentificeerd, dan toch niet meer onderscheiden van rommel.

Toen ik ouderling werd, heb ik mijn handtekening gezet in een register, een goedkoop gekartonneerd schrift, dat op de eerste bladzijde een korte en sobere verklaring heeft, waarin staat dat de ambtsdragers dankbaar zijn voor de vrijmaking uit synodale hiërarchie en zich zullen houden aan het Woord, de confessie en de kerkorde. Zo is het ook: christelijke vrijheid gaat samen met gehoorzaamheid aan Gods Woord en aanvaarding van hetgeen onze ouders ons hebben doorgegeven, de belijdenis en het schriftuurlijk recht. Dit register loopt vnaaf 1946. Met ontroering heb ik gezien, dat de eerste handtekening die van mijn vader is, de tweede die van de vader van mijn vrouw.

Ze zijn reeds lang ontslapen. Dat schrift maakt voor mij Gods trouw zichtbaar, tastbaar. Ach ja, de gemeente kan er wel zonder als het moet, maar het is dan inderdaad de Boze, die je afneemt wat erg fijn is om te hebben.

Zo is het ook met het notulenboek. Ik kan er in lezen, hoe onze ouders en zij die ons zijn voorgedaan gedacht, gesproken en gehandeld hebben en ik kan ook lezen wat ikzelf beloofd heb. Dat notulenboek is namelijk betrouwbaar, twee getuigen hebben er steeds weer voor getekend. En het kerkverband?

Als we, daarover denkende, nu eens begonnen met dankbaar te zijn. De dagen van de Boze kunnen komen, waarin dat kerkverband ons wordt ontnomen. Dan zijn wij in nood. Niet zo, als zouden we de Waarheid verliezen. Denk aan de twee getuigen. Twee.

Wie het kerkverband verliest, verliest hulp.

D. W. L. MILO — DALMALLY

Leider van de landverhuizing

ds H. P. Scholte (1805-1868)

N.a.v. dr J. Stellingwerff,
Amsterdamse Emigranten,
Bijten & Schipperheijn, A'dam

Evenals Wormser was ook Scholte van Duitse afkomst, Luthers gedoopt, overgestapt naar de hervormde kerk van Amsterdam. Tot zijn vrienden hoorden: Groen van Prinsterer, Wormser, Maurits van Hall, Kohlbrugge, v.d. Brugghen, Da Costa. Goed gezelschap. Maar in tegenstelling tot de nederige en stabiele Wormser was Scholte personalistisch, briljant, onberekenbaar, trots en soms heerszuchtig; maar vooral onafhankelijk.

Deze eigenschappen hebben het hem en anderen moeilijk gemaakt. Door zijn aristocratisch karakter en zijn grote begaafdheid was er een afstand tussen hem en zijn gemiddelde volgeling. Dat maakte hem eenzaam in de prairie van Iowa. Hij was vermogend, wat hem moeilijk vergeven werd door arme landverhuizers. Een predikant die te Pella het mooiste huis bewoonde, onafhankelijk was van kerkelijke middelen en eigenaar van het kerkgebouw, zou vastlopen op wantrouwen, afgunst, laster en onbegrip. Het pleit voor hem, dat hij niettemin iets groots tot stand bracht.

Zonder het te begeren werd hij leider van de landverhuizing, werden de landverhuizers Scholtianen genoemd. Dat hij zijn gemeenteleden tot zelfstandig christendom, zijn ambtsdragers tot herders trachtte te brengen, werd hem kwalijk genomen. Men wenste dominocratie, als in Mozes' dagen, en geen te grote verantwoordelijkheid. Zijn volgelingen spraken meermalen om hem op te hangen. Toen dat niet kon werd hij geschorst, afgesneden van de gemeente. Al is dit later ongedaan gemaakt, zijn wonden bleven als lidtekens zichtbaar.

—o—

Reeds als student vormde zich een „club van Scholte” om hem heen, waarin Brummelkamp, Van Velzen, Gezelle Meerburg, Van Raalte. De invloed van Bilderdijk werd hieraan geroken. Toen Kohlbrugge niet als predikant door de staatskerk werd aanvaard, zag Scholte dat de weg van een predikant niet over rozen zou gaan. Hij zag reformaties in Zwitserland, Frankrijk, België, Schotland — hij begreep dat dit ook in Nederland kon gebeuren. In 1835 was hij er al bij betrokken: boetes, processen en gevangenis waren voor hem weggelegd.

In 1836 werd de eerste synode gehouden. Scholte was voorzitter, hoezeer hij later ook kerkelijke organisaties als „aardse machten” haatte. Zo zat hij in de kerkelijke leetuurcommissie — maar hij gaf precies uit wat hij wilde. Waaronder herdrukken van de 18e eeuwse schrijvers. Hij was de belangrijkste redacteur van De Reformatie, waarin Van Hall en Wormser meewerkten.

Zodra Van Raalte en Brummelkamp hun brochure over landverhuizing schreven, nam hij de draad over in De Reformatie. Hij was snel op de hoogte van mogelijkheden en onmogelijkheden: wees op de jonge staat Iowa, die juist zijn Indianen had uitgekocht en graag vers pioniersbloed zou aanvaarden. Het gemis aan godsdienstvrijheid sprak hem en zijn lezers aan; daarnaast was de emigratie van Duitsers, Schotten, Saksers en Zeeuwen reeds gaande, veelal ook om andere, sociale redenen. De algemene onvrede met de politiek, de vaderlandse lamlendigheid van die eeuw, de dreigingen van revoluties en oorlogen, de groeiende sociale malaise — al deze factoren droegen bij tot een vrij massale uittocht. Men zocht een nieuw vaderland, met nieuwe kansen en een schone lei. Scholte koos Iowa, stichtte de stad Pella; en bij Pella denkt u aan de schuilplaats, waar in 69 n.C. de christenen onderdak vonden tegen de verwoesting van Jerusalem. Ook Scholte zag het eindoordeel dichtbij. Hij preekte, vooral na contacten met Darby, graag over de boeken Daniël en Openbaring, sterk bewust van de eindverwachting.

Begin 1847 wachtte Scholte zijn eerste gezinnen op. Zijn keus was goed: gronden aan een rivier, dicht bij de hoofdplaats van de staat, goede bouwgrond, veel hout, een spoorweg in het vooruitzicht — als een veld-

heer overzag hij zijn kansen. De emigranten-vereniging had hem haar gelden toevertrouwd, hijzelf nam een vermogentje mee.

—o—

Nu kwamen de vele talenten van Scholte aan het licht. Hij was zijn tijd nog al vooruit: geloofde wel in christelijke politici, niet in christelijke politiek. Zo bracht hij (dat had hij vooraf gepubliceerd) de kolonie op de basis van Gods Woord als enige regel, grondslag en toetssteen — zonder binding aan „vroegere of latere vormen” (= formulieren), „die God niet geboden heeft”. Natuurlijk waren er volgelingen, die deze dingen niet doorzagen en de traditie plus „formulieren” hoger stelden dan hun gebrekkige Schriftkennis. Zo werd hij ook gelaakt, dat hij naast zijn predikantschap tot vrederechter werd gekozen (!) en tot schoolinspecteur, later tot notaris werd benoemd. Zo stond hij open voor afgescheidenen alsmede voor andere religieus en zedelijk onverdachte personen. Hij zag de christenheid breder dan veel afgescheidenen.

Zijn preken werden in de brieven uitstekend beoordeeld. Men luisterde met aandacht en blijdschap naar zijn opwekking: de Heiland staat voor de deur, wellicht zien we Hem met eigen ogen komen. Hij „ontdekte” de gemeente aan haar vele zonden. Hij troostte de gelovigen met Gods beloften voor tijd en eeuwigheid. Hij verzoende hen met de vele tegenslagen, die ze als pioniers ondervonden. Zelfs door zijn vrienden werd dit alles erkend, al lasterden ze later dat hij met vrome praat de mensen zand in de ogen strooide. Een van zijn collega's schreef over Scholte's „nieuwigheden”; onder die nieuwigheden viel waarschijnlijk ook: dat Scholte Paulus' woord over „een graan dat gezaaid wordt en een ander graan dat opkomt” benadrukte, waarmee hij vrome verwachtingen bedreigde.

October 1847 schreef een jong hulponderwijzer, Hendrik Hospers uit Hoog-Blokland (door de familie vooruitgezonden om kwartier te maken): een commissie heeft grond gekocht, waar reeds 40 farms op staan die leeg worden opgeleverd. Ook bebouwd land is er bij, veel hout en vruchtbare grond. Alles op naam van Scholte „om indringing te voorkomen”. De kolonie is 4 uur lang, 5 uur breed (dat is 500 km²), ligt tussen twee rivieren, de hoofdweg loopt er door heen, een rivier wordt bevaarbaar gemaakt, er komt een spoorweg. Er is veel wind: we kunnen molens bouwen voor koren, houtzagen en industrie.

Deze Hendrik Hospers was een positieve pionier. Hij verbloemde de koude winters en hete zomers niet, de ongemakken en teleurstellingen — maar hij zag ook de goede kansen. Hij bekwaamde zich als landmeter, bemiddelde in internationale geldzaken, hielp nieuwkomers vooruit, beschreef de kolonie en het Amerikaanse leven en bereidde de komst van de familie grandios voor. Jaren later was Hendrik burgemeester van Pella, die de gemeenteraad een kostelijk „in memoriam H. P. Scholte” als resolutie deed aanvaarden!

Maar op het punt van grondaankopen heeft aanvankelijk zelfs Hendrik de geniale Scholte niet kunnen volgen. De „commissie” was een eenmans-commissie. Scholte wilde „indringing voorkomen”: aaneensluitend gebied hebben voor zijn kudde, die hij vierkant legerde als de twaalf stammen in de woestijn. Nu brak Scholte zijn solistisch karakter op. Hij kon vlot zaken doen met de staat Iowa, maar deed dat alleen. De staat verkocht niet alleen de gronden zelf — maar ook claims (recht van eerste koop) op nog niet verkochte stukken. Zo besteedde Scholte een deel van de generale kas om rechten te kopen (geld uit te geven) waar nog geen grond tegenover stond. In zekere zin is dit speculatie en had Scholte hier enkele wijze medeplichtigen voor moeten vragen. Zo had hij grondrechten in de hand voor toekomstige farmers, veel meer dan hij op dat ogenblik nodig had. Maar hij voorkwam, dat speculanten en ongewenste elementen zich in zijn gemeente drongen. Toen de boeren, die hun gronden betaald hadden, aan hem om eigendomsbewijzen vroegen, kon hij die voorlopig niet leveren. Dat lag niet aan hem maar aan het gouvernement, zoals later bleek. Maar zo ontstond de verdachtmaking dat Scholte gronden uitgaf, die wel eens teruggeëist konden worden.

Ongeruste landbouwers, die zaad en arbeid investeerden, gingen vrezen dat Scholte de gronden niet in handen had en zijn landverhuizers schurkachtig uitkleede. Toen die vrees vaak genoeg was uitgesproken vond zij de weg naar de Nederlandse drukpers: het weerhield velen van vestiging in Pella, hoewel ook Van Raalte verdacht werd, zich te verrijken. Toen Scholte, dank zij voorinformatie van de gouverneur, gronden langs de rivier kocht en uitgaf aan boeren, kreeg men boos argwaan en eiste afrekening van Scholte.

Hier komt de schaduwzijde van Scholte naar voren. Voor zulke enorme aankopen had hij, achteraf gezien, enkele deskundigen moeten inschakelen. Ook bij zijn voortijdig overlijden hadden rust en vertrouwen in zijn kolonie gegarandeerd moeten zijn. Op eerste verzoek had hij financiële verantwoording moeten doen en décharge vragen. Het ging om aankopen

van 50.000 hectare land, welke tegen een minimumprijs van \$ 1 per acre op \$ 125.000 zijn gekomen. Maar Scholte faalde, hij „klapte dicht” van verontwaardiging en wenste niet met zijn verontruste beschuldigers te spreken. Waarschijnlijk wat hij diep gegriefd door het algemeen wantrouwen, omdat hij ook zijn eigen middelen (die \$ 40.000 moeten hebben belopen) al lang in de gemeenschappelijke pot had gewaagd. Hij wist bovendien dat de prijzen enorm en snel stegen, hetgeen, bij publicatie, speculanten zou aantrekken. Om uit de puré te komen vroeg hij een oude, rijke zuster te Amsterdam om een lening van \$ 8.000; alweer een gebaar dat wantrouwen mag wekken. Hij stuurde haar echter voor zakelijk advies naar Wormser en bood haar de keus: of de helft van de grond in eigendom verwerven of de gehele partij in onderpand te krijgen. Korte tijd na afloop van deze crisis was de riviergrond inderdaad het tienvoudig waard.

Een ander punt, waarover de kolonisten zeurden, was dat Scholte voor hogere prijs per acre verkocht dan het gouvernement hem vroeg. Dr Stellingwerff wees er al vluchtig op: dat het bouwrijp maken van terrein, het aanleggen van wegen, waterwegen, pleinen, straten, openbare gebouwen, verkavelingskosten en zo voort een begrijpelijke prijsverhoging geven. Maar men begreep dit niet of wenste dat niet te begrijpen. Achteraf kunnen we zeggen, dat Scholte met scherpe blik de stad aanlegde, de toekomst zag liggen tot aan de wederkomst des Heeren, en aller belang heeft geënd. Toch is het algemeen wantrouwen, zoals niet aanvaardbaar, wel begrijpelijk. Er zijn enorme afstanden tussen voorganger en gemeente gegroeid, tussen leider en volgelingen. Scholte is geschorst, onttrok zich, werd afgesneden van de gemeente.

—o—

Dank zij de komst van een nieuwe groep kolonisten, zomer 1849, is deze zaak goed gekomen. Dank zij ook de Heere, die het werk van zijn handen niet liet varen. Vader Hospers en een aantal andere, wijze, boeren wilden niet van onbewezen zaken horen — maar hielden de zo goed bekend staande Scholte trouw en geloof. Er kwam nieuw kapitaal van kopende boeren, de crisis werd opgelost, de eigendomsbewijzen afgeleverd. Er kwamen koppen die Scholte's afrekening doorgrondde en goedkeurde. Er kwamen ook wijze broeders, die beide partijen bijeenbrachten en tot verzoening wisten te brengen. Scholte beleed schuld over zijn hardvochtigheid en vroeg vergeving. De kerkeraad (sommigen onder protest) verklaarde de afzetting ongegrond en beleed eveneens schuld. Scholte preekte met zichtbare blijdschap weer: over Jacobus 5 : 7, 8 — wees de zonden beiderzijds „ruiterlijk en met wijsheid aan” en de stad kwam tot verdere groei en bloei. En tot vandaag wordt onder vaderlandse liberalen over „dominees-economie” gesproken.

Nadat Scholte in 1868 aan een hartaanval overleden was, nam de raad van Pella, onder burgemeester Hendrik Hospers, een resolutie aan, sprekend van een onherstelbaar verlies van een geliefde vriend, stichter onzer kolonie, die door zijn zuiver karakter, oprechte wandel en broederlijke toegenegenheid allen dierbaar was geworden en in wie wij erkennen een bekwaam Godgeleerde, diep denker en gezond uitlegger der Schriften, een voorbeeld van een goedgehartig, wijs en gematigd mens, wiens nagedachtenis zal leven niet alleen te Pella maar ook in Holland.

Het Liedboek

In Opbouw, 21e jrg. no. 16 van 22-4-'77 heeft de destijds door de kerkeraad van Eindhoven in het leven geroepen „Liturgische Werkgroep” een en ander gepubliceerd betreffende het Liedboek.

Aan de hand van de daarin kort omschreven criteria aangaande tekst en melodie is een „voorlopige” lijst vermeld van voor de gemeentezang bruikbare liederen.

Om te komen tot een uitvoeriger omschreven beoordeling van alle liederen is onlangs hiertoe een speciale werkgroep ingesteld. De door de arbeid van deze groep verkregen

resultaten zouden dan tevens kunnen dienen als nadere informatie voor onze kerken.

De werkgroep is haar arbeid begonnen in aansluiting aan opzet en werkwijze van bovengenoemde Liturgische Werkgroep. Ter inleiding worden dienaangaande hier nog kort enkele bijzonderheden gememoreerd.

Een waarderingsoordeel is vastgelegd in een becijfering van 1 t/m 3. En wel als volgt:

- A. t.a.v. de tekst der liederen:
het cijfer 1 bij niet voluit Schriftuurlijke tekst, b.v. vanwege het humanistisch karakter (o.a. Lied 498, 490, 491) of door een sterk piëtistische inslag (o.a. Lied 295, 323 strofe 5);
het cijfer 2 bij een weliswaar Schriftuurlijke, maar

niet direct begrijpelijke, en aanspreekbare tekst. B.v. bij moeilijke woordkeus of zinsbouw of duistere beeldspraak of ook met betrekking tot zaken die onder ons nog verschillend gewaardeerd worden;

het cijfer 3 als de tekst volkomen Schriftuurlijk en zonder meer verstaanbaar is.

B. t.a.v. de melodie der liederen:

het cijfer 1 voor een niet-aanvaardbare melodie, b.v. te moeilijk voor de gemeentezang of o.i. te weinig zeggend;

het cijfer 2 voor een onbekende melodie die na enige oefening, event. met behulp van een koor, door de gemeente wel te zingen is en voorts ook voor een melodie die niet bepaald tot „de beste” behoort;

het cijfer 3 voor „een goede” melodie, geschikt voor de gemeentezang.

Bij de hierna volgende omschrijving, waarin de waardering voor elk der Lieder afzonderlijk is vermeldt, zijn telkens aan het slot voor elk lied deze beoordelingscijfers aangegeven.

Bij de beoordeling is o.m. gebruik gemaakt van de diverse gegevens als beschreven in het „Compendium van achtergrondinformatie bij de 491 gezangen”, samengesteld door de Prof. Dr. G. v. d. Leeuwstichting (1977).

Namens de Werkgroep,
H. J. Houtman

Lied 1

De dichter zegt hierover in zijn toelichting: „Het lijkt mij dat ik bij de tekst ternauwernood enige uitleg of commentaar behoef te geven.” Wij kunnen deze mening geheel onderschrijven. De tekst is Schriftuurlijk verantwoord.

De melodie is eenvoudig en gemakkelijk zingbaar.

Tekst: 3; melodie: 3.

Lied 2

De tekst volgt het scheppingsgebeuren naar Genesis 1 en 2 op de voet. Ter toelichting zegt de dichter er o.m. het volgende van: „Het moest een refreinlied worden, want in het Bijbelverhaal vinden we ook zesmaal: toen was het avond geweest en het was morgen geweest: de... dag. De zevende dag moest op een andere wijze worden afgesloten, namelijk met een verwijzing naar de rust... In het verhaal van de eerste twee dagen geeft God uitdrukkelijk namen: dag, nacht, hemel. De dingen zijn, zoals God ze noemt,

vandaar in strofe 1: Laat ze hun namen leren, vandaar in strofe 2: Span uitspan, mijn hemel uit. Met de refreinregel: Hij sprak één dag voor alle, wordt bedoeld dat God door één dag „dag” te noemen alle dagen hun vulling gegeven heeft tot aan de voleinding der wereld”.

De melodie, hoewel nieuw, is door enige oefening (b.v. met medewerking van een koor) wel te leren. Het eerste deel van elk vers, aangeduid met „solo”, zou ook afwisselend door mannen en vrouwen kunnen worden gezongen.

Tekst: 3; melodie: 2.

Lied 3

Over een tweetal onderdelen van de overigens Schriftuurlijke tekst de volgende opmerking: gesproken wordt in strofe 5 over Jozua als „de hertog”. „Hertog” betekent naar zijn oorspronkelijke zin: „legeraanvoerder”.

En t.a.v. Simson merkt de dichter zelf op: „de herinnering aan Simson, met name aan zijn belevenis in Gaza, waar hij uitbreekt met de stadspoort op zijn nek, is tot in de 17e eeuw toe, ook bij de protestanten altijd verstaan als een gelijkenis van Pasen, een beeld van de opstanding.” Dit mag dan historisch juist zijn, het blijft wel erg gezocht en moeilijk aanvaardbaar.

De melodie is vrijwel gelijk aan die van het bekende gezang „Hoe zal ik U ontvangen”. Een paar wijzigingen zijn aangebracht i.v.m. herstelling naar de oorspronkelijke zangwijze, maar deze zijn gemakkelijk te onthouden.

Tekst: 3; melodie: 3. (tekst met uitzondering van strofe 5).

Lied 4

Vanwege de allegorische elementen, waardoor tevens zin en betekenis van de heilshistorische plaats van de gebeurtenis verloren gaat, is deze tekst voor ons niet aanvaardbaar.

De melodie, hoewel bruikbaar, blijft toch onder het gemiddelde van de voor gemeentezang te stellen eis.

Tekst: 1; melodie: 2.

Lied 5

Hiervoor geldt hetzelfde bezwaar als reeds is opgemerkt t.a.v. Lied 4. Het historisch gebeuren is geheel getrokken in de situatie van het heden. Indien echter dit allegorische element als niet aanvaardbaar wordt beschouwd, o.i. terecht, dan heeft het lied weinig zin voor het leven van vandaag. Dit is trouwens niet zo vreemd, aangezien het Compendium vermeldt dat het lied stamt uit een Paasspel.

De melodie maakt een middelmatige indruk.

Tekst: 1; melodie: 2.

Lied 6

In tegenstelling met Lied 4 en 5 komt hier het historische element

goed tot zijn recht. De relatie van de bevrijding uit het diensthuis en de doortocht door de Schelfzee met de doop is in de 5e strofe duidelijk bevestigd.

De melodie is goed en daarom de moeite van enige oefening zeker waard.

Tekst: 3; melodie: 3.

—o—

Een waarderingsoordeel is vastgelegd in een becijfering van 1 t/m 3. En wel als volgt:

A. t.a.v. de tekst der liederen:

het cijfer 1 bij niet voluit Schriftuurlijke tekst, b.v. vanwege het humanistisch karakter of door een sterk piëtistische inslag;

het cijfer 2 bij een weliswaar Schriftuurlijke, maar niet direct begrijpelijke, en aanspreekbare tekst;

het cijfer 3 als de tekst volkomen Schriftuurlijk en zonder meer verstaanbaar is.

B. t.a.v. de melodie der liederen:

het cijfer 1 voor een niet-aanvaardbare melodie;

het cijfer 2 voor een onbekende melodie die na enige oefening, event. met behulp van een koor, door de gemeente wel te zingen is en voorts ook voor een melodie die niet bepaald tot „de beste” behoort;

het cijfer 3 voor „een goede” melodie, geschikt voor de gemeentezang.

ingezonden

DE NAAM VAN ONZE KERKEN

Na de uitnodiging van de redactie in het nummer van 26 januari zijn verschillende lezers in de pen geklommen en hebben hun schriftelijk vastgelegde mening aan ons doen toekomen. Daaruit blijkt vooral dat het „ingezonden” van de heer Van Klinken uit Haarlem nogal wat reacties heeft losgemaakt. U zult dat ook nog wel ontdekken in de nog te plaatsen „ingezonden’s”. (We zijn helaas niet in staat elk ingezonden direct na binnenkomst te publiceren; de diverse schrijvers vragen we om enig geduld.) We diskussieren nu alvast maar dat de konstante onder de lezers nogal polemisch van aard dreigt te worden, en af en toe zelfs wat té fel. Daarom het verzoek om vooral het onderwerp — de naam van onze kerken — te behandelen, en niet te vervallen in verdediging van of aanval op een schrijver/schrijfster!

De vrije kerk

Zó heette ’n periodiek in de Chr. Ger. Kerk in de tweede helft van de vorige eeuw. Het tijdschrift beleefde twintig jaargangen als ik m niet vergis.

Kort na de vrijmaking van 1944 heb-

CENTRALE DIAKONALE KONFERENTIE

Zaterdag 17 februari 1979.

Aanvang 10.00 uur.

Plaats: **Utrecht,
Jeruzalemkerk.**

ben we ook een blad gehad, dat 'De Vrije Kerk' heette. De broeders vonden dat toen blijkbaar een naam, die typerend was voor de kerken, die bevrijd waren van synodale overheersing.

Nu is er in de landelijke vergadering van onze kerken op 25 nov. '78 een bespreking geweest over de naam van de kerken. De broeders zijn er niet uitgekomen. De uitslag van de tweede stemming (20 voor 'Vrijgemaakt Geref. Kerken' en 18 voor 'Nederl. Geref. Kerken') vond men een te wankel basis voor een beslissing, zodat de zaak is overgelaten aan de in mei a.s. te houden zitting.

Het merkwaardige feit deed zich voor, dat bij eerste peiling de naam 'Vrije Geref. Kerken' 2 stemmen verwierf. Verreweg het kleinste aantal. Als argument pro deze naam werd aangevoerd, dat hij zowel de oude als de jongste kerkgeschiedenis honoreert. Maar anderen vinden de naam toch teveel de gedachte wekken aan vrijblijvendheid. Zo zegt het persverslag.

Is dit niet een vreemd argument voor mensen, die toch willen staan in de vrijheid in Christus? De christelijke vrijheid wekt toch niet de gedachte aan vrijblijvendheid? Van die vrijheid lezen we in de Schrift op meerdere plaatsen. Ik wil er drie noemen: Wanneer dan de Zoon u vrijgemaakt heeft, zult gij werkelijk vrij zijn, Joh. 8:36.

Waar de Geest des Heren is, is vrijheid, 2 Kor. 3:17.

Opdat wij waarlijk vrij zouden zijn, heeft Christus ons vrijgemaakt. Houdt dus stand en laat u niet weder een slavenjuk opleggen, Gal. 5:1.

Bij deze woorden van de Heer en Zijn apostel hoeven we echt niet ons 'gereformeerde' vingertje op te steken, om voor deze vrijheid te waarschuwen. Want gij zijt geróepen, broeders, om vrij te zijn; gebruikt echter die vrijheid niet als een aanleiding voor het vlees, maar dient elkander door de liefde, Gal. 5:13.

We kunnen de vrijheid verkeerd gebruiken, maar daarom moeten we niet bang zijn voor het woord 'vrijheid'!

We zijn werkelijk vrij, maar we zijn niet vrij van de wet der liefde!

Luther laat in zijn geschrift over 'De vrijheid van een christen' deze twee stellingen voorafgaan:

1. een christen is een zeer vrije heer over alle dingen, aan niemand onderworpen; en:
2. een christen is een zeer dienstvaardige knecht van allen, onderworpen aan allen.

Als we vinden, dat de naam vrije kerk teveel de gedachte wekt aan vrijblijvendheid, dan zouden we ook bezwaar kunnen hebben tegen het woord 'liefde', omdat het teveel de gedachte wekt aan lievigheid, en te-

gen het woord 'geloof', omdat het teveel de gedachte wekt aan onzekerheid of lichtgelovigheid.

Zijn er eigenlijk kerken, die zich vrijvrijblijvend opstellen? Die van geen gemeenschapsoefening willen weten? Die alle maken van afspraken veroordelen?

Ik ken ze niet.

Wél ben ik de opmerking tegengekomen, dat de noodzaak van Geestelijke gemeenschap tussen de afzonderlijke kerken en de plicht tot het beoefenen van die gemeenschap volstrekt niet samenvalt met of identiek is aan de noodzaak van een algemeen georganiseerd en gereguleerd kerkverband. En meermalen hoorde ik spreken in deze geest: Laten we in zaken die ons niet door de Heer der kerk geboden of voorgeschreven zijn, zoveel mogelijk overlaten aan de vrijheid en de verantwoordelijkheid, die elke afzonderlijke gemeente in Christus heeft.

Daarom is m.i. de naam „Vrije Gereformeerde Kerken” zeer aan te bevelen.

J. Waagmeester, Lisse

What 's in a name?

De redactie van Opbouw wil haar lezers de gelegenheid bieden te reageren op de tot nog toe ingezonden brieven over de naamgeving van onze kerken. Ik wil daar in een korte reactie op

de ingezonden brief van dr. Van Klinken gebruik van maken. Aangezien ik in een eerder artikel in Opbouw reeds mijn opvatting over de naamgeving van onze kerken gaf, zal ik op dit punt niet in herhalingen treden. Ik wil me beperken tot enkele kanttekeningen bij dr. Van Klinken's opvattingen over de betekenis van onze kerkgeschiedenis. Ik wil vooraf bekenen dat ook ik behoort tot degenen die nimmer een studie — laat staan een grondige studie — hebben gemaakt van de (recente) kerkgeschiedenis, de formulieren van enigheid en andere bomen in het bos van de kerkhistorie. Ik moet er echter aan toevoegen dat ik er ook geen behoefte aan heb. Althans niet op de manier die dr. Van Klinken aangeeft. Niet op een wijze die slechts leidt tot een legitiematie van onze kerken. Een legitiematie die zo gemakkelijk kan uitmonden in de opvatting dat de kerkgeschiedenis aantoont waar het vergaderings- en verlossingswerk van Jezus Christus uitkomt: de gedachte van de „ware kerk”. Wat ons naar mijn mening als christenen vandaag verbindt is niet primair de keuze in allerlei al dan niet fundamentele kerkelijke kwesties, vandaag of in het verleden. Wat is primair de liefde voor God en elkaar. En vanuit die liefde, die ons als mensen en zeker als christenen op alle terreinen van ons leven zou moeten verbinden, wil ik zoeken naar die terreinen waar dat ondanks

de zonde nog mogelijk is. Daarbij ontdekken we helaas veel terreinen waarop die band met groepen christenen niet (meer) aanwezig is. Daarvoor zijn soms de oorzaken te vinden in de geschiedenis. Voor wat betreft het kerkelijk terrein vinden we die oorzaken in de kerkgeschiedenis. Wanneer we echter uitgaan van het fundament van de liefde, dan kunnen we deze oorzaken niet anders dan als „kwelijke zaken” zien. Ze staan immers de liefde in de weg. Hebben de kerk scheuringen — maar ook de scheuringen op andere terreinen van het leven! — dan niet te maken met Christus' verlossingswerk? Wel degelijk. Ze tonen ons en alle christenen immers exact waar en in welk opzicht de fundamentele liefde voor God en elkaar te kort schoot. En daar moeten we dankbaar voor zijn, omdat ons daarmee de kans gegeven wordt de gescheurde liefdesbanden te herstellen. Te herstellen, niet te verbloemen. Dat is nodig om als christenen gezamenlijk te kunnen werken aan Gods Koninkrijk. Er is immers in deze wereld nog zo veel te doen op alle terreinen van het leven. Als we denken aan de honger, de verdrukking, de ongelijkwaardigheid van mensen, het sociale onrecht in ons eigen land en in de wereld, waar wij mede ten gevolge van onze verdeeldheid zo machteloos tegenover staan. Dan vraag ik mij af: mogen wij onze tijd gebruiken voor eindeloze discussies

en beschouwingen over de naamgeving van onze kerken of moeten we tegen elkaar zeggen: „what 's in a name”, om onze krachten voor wezenlijker en fundamentele zaken te gebruiken.

H. Strating, Utrecht

Dr J. J. Thierry, Opstandingsgeloof in de vroeg-christelijke kerk. „De schrijver heeft niet de bedoeling een systematische uiteenzetting te geven over het thema van de opstanding in de geschriften der oudchristelijke schrijvers. Hij vertaalde voor de belangstellende lezer slechts een aantal op dit onderwerp betrekking hebbende fragmenten, die hij van de nodige toelichting voorziet.” Het boek telt 200 pagina's en kost f 18,90. Het is uitgegeven door Buijten en Schipperheijn te Amsterdam.

Groet elkander — zes kaarten, geschilderd door J. van den Berge, met verzendenveloppen. Afgebeelde onderwerpen: de psalmen, het sleepnet, het grote avondmaal, het volk dat in duisternis wandelt zal een groot licht zien, de spijziging van de 5000, kom over en help ons. Prijs f 3,90, te bestellen bij Buijten en Schipperheijn, Valkenburgerstraat 106, 1011 NA Amsterdam, tel. 020-236612.

E. Ijskes-Kooger, De gouden horizon. Een nieuwe gedichtenbundel van de auteur van 'Een fluit van riet', 'Als glas in de zon', 'Dit is mij troost'. Omvang 48 pagina's, prijs f 7,90, uitgever Buijten en Schipperheijn, Amsterdam.

Rob H. Mazken, De psychonauten verdrijven, een studie over communicatie en discipelschap: hoe kunnen wij Christen zijn en de boodschap van het Evangelie uitdragen in een wereld waarin de psychonauten zijn geland? (Psychonauten zijn mensen of 'machten' die de ziel van anderen kunnen sturen in een door hen gewenste richting.) Omvang van het boek: 175 pagina's, prijs f 22,50, uitgegeven door Buijten en Schipperheijn, Amsterdam.

Dr R. H. Bremmer, Uit de geboortegeschiedenis van de gereformeerde kerken in Nederland. Deze brochure is een uitwerking van een studie over de „nationale” synode van Dordrecht (1574), verschenen in Ned. Theologisch Tijdschrift. Uitgegeven in de serie Reformatorische Stemmen door de Willem de Zwijgerstichting en Buijten en Schipperheijn, Amsterdam. Omvang: 50 pagina's, f 6,—.

Dr A. Troost, Theologie of Filosofie? — Een antwoord op „Kritische aantekeningen bij de wijsbegeerte der wetsidee” van dr J. Douma. 83 pag., f 12,50, uitgegeven door J. H. Kok, Kampen.

Zending op weg naar de toekomst, essays aangeboden aan prof. dr J. Verkuyl ter gelegenheid van diens afscheid als hoogleraar in de missiologie en de evangelistiek aan de Vrije Universiteit. In dit boek o.a. artike-

Uit het gesprek met Vredeling haal ik het volgende:

„U gaat uit van de volstrekte boosaardigheid van de tegenstander. 'Ik ga veel verder. Ik ga uit van de volstrekte boosaardigheid van de mens.'

Geneigd tot alle kwaad.

'Ja. Geneigd tot een heleboel goed ook wel, maar ook tot veel kwaad. Dat zie ik dagelijks om me heen. Inclusief bij mezelf.'

Er zijn ook mensen die zeggen, dat de mens goed is. Het dagboekje van Anne Frank eindigt er ook mee, dat ze ondanks alles gelooft dat de mens in wezen goed is.

'De mens in wezen goed... Een gewaagde uitspraak. Anne Frank was nog zo jong. Misschien dacht ik dat destijds ook wel. Maar ik ben niet meer zo jong, ik ben 53. Dat betekent dat ik niet meer zeker weet of de mens als hij z'n gang kan gaan geneigd is tot goeie dingen. Dat geloof ik niet. Ik ben geen pessimist. Je moet de goede kant die de mens heeft meer kansen geven.'

Dat van Jezus zegt u nog wel iets?

'Dat zegt me nog wel wat. Maar in de klassieke zin van geloven... dat is een ander verhaal.'

Bent u atheïst geworden?

'Dat is zo'n actief woord. Agnost kun je beter zeggen. De christelijke denkwereld heeft nog wel een grote gevoelswaarde voor me. Daar raak je nooit van los.'

Welke gevoelswaarde?

'De waardevolheid er wel van inzien, toch wel ja. Dat is het eigenlijk.'

Het wekt ook weerstanden bij u op?

'Nee, geen weerstanden. Behalve dat ik zie dat er misbruik van gemaakt

wordt, maar dat zie je ook bij andere bewegingen. Maar niet dat ik nou gefrustreerd rondloop en zeg: wat erg toch dat ik christelijk ben opgevoed. Ik vind het altijd nog een plus. We leven in een door het christendom sterk beïnvloede maatschappij.'

Kunt u een breukpunt aanwijzen bij uzelf?

'Nee. Dat is een geleidelijke zaak. Dat er bepaalde waarden zijn die goed zijn om na te volgen erken ik wel. Ik zal van niemand verlangen z'n geloof af te zweren. Ik zou haast willen zeggen tegen een heleboel mensen: zweer in vredesnaam je geloof niet af, want dan weet je ook niet waar je terecht komt.'

Waar bent u terecht gekomen? Is het socialisme voor u een vervanging van het geloof?

'Nou nee. Het is het erkennen van bepaalde waarden die nastrevenswaardig zijn en die niet alleen maar in je eigen belang liggen. Maar het komt niet in de plaats van godsdienst.'

Waar gaat u uiteindelijk naar terug?

'Het uitbuiten, waardoor mensen niet tot hun recht komen, vind ik volstrekt onrechtvaardig. De mensen moeten zo goed mogelijk tot hun recht komen. Iets meer harmonie in je maatschappij, dat is het eigenlijk. Muziek vind ik één van de mooiste dingen, dat is toch harmonie. Niet altijd, maar ook in de disharmonie zit soms harmonie.

Ik vind het prettiger te zien dat iemand gelukkig is, dan te zien dat iemand ongelukkig is. Dat is een algemeen verschijnsel. Men wil toch graag gelukkig zijn. Ik ben daar niet dagelijks mee bezig, maar ik geloof wel, dat dat je drijfveer is.'

De volgende keer een gedeelte uit het interview met Rietkerk.

door P. C. van Wijk - Zaltbommel

Twee interviews (1)

Deze keer wil ik even aandacht geven aan twee interviews. Hervormd Nederland had indertijd een gesprek met Henk Vredeling van de P.v.d.A., terwijl Elsevi's Weekblad sprak met Koos Rietkerk van de V.V.D. Beiden met naam en voornaam voluit. Het gaat hier om gesprekken met twee mannen van gereformeerde huize, beiden werden groot binnen de ons zo bekende vrijgemaakte kring. Beiden kozen een andere weg, de één werd socialist en de ander liberaal.

Het is goed te bedenken dat ze beiden werden gedoopt, evenals wij. Ze zaten zoals zoveel anderen, vaak in de kerk en luisterden naar de preek. Ze zongen de psalmen en deden mee aan de gebeden.

Ga zo maar door.

Toch kan het goed zijn gewoon eens te luisteren naar wat deze mensen te zeggen hebben. De één is 53 jaar, de ander 51 jaar en wat leeftijd betreft zitten ze dus duidelijk in mijn hoek.

Ik geef enkele gedeelten van het gesprek door zonder erbij te zeggen wat ik er van vindt. Leest U het maar eens door en probeert U zelf maar eens een antwoord te formuleren.

JAARVERGADERING „OPBOUW”

D.V. zaterdag 31 maart a.s.

Spreker:
Prof. dr J. G. Knol

Jeruzalemkerk - Utrecht

len van J. M. v. d. Linde, T. Baarda, D. C. Mulder, H. Berkhof, J. van den Berg, W. A. Visser 't Hooft en A. G. Honig. Het boek telt ruim 270 pag. en kost f 52,50; uitgever is J. H. Kok, Kampen.

De knechtsgestalte van Christus, studies aangeboden aan prof. dr H. N. Ridderbos door collega's en oud-leerlingen bij diens afscheid als hoogleraar in het Nieuwe Testament aan de Theologische Hogeschool te Kampen. In dit boek artikelen van o.a. T. Baarda, J. T. Bakker, J. C. de Moor, A. D. R. Polman, G. Th. Rothuizen, K. Runia en J. Wytzes. Dit boek telt 350 pagina's, waarvan 250 pagina's door de diverse artikelen in beslag worden genomen, kost f 59,50 en is uitgegeven door J. H. Kok, Kampen.

De Knecht, studies rondom Deuterio-Jesaja aangeboden aan prof. dr J. L. Koole door collega's en oud-leerlingen bij diens afscheid als hoogleraar in het Oude Testament aan de Theologische Hogeschool te Kampen.

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;
Drs H. de Jong;
Mr. dr J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds E. R. Postma
Drs W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds K. Muller,
Riouwstraat 59,
1521 SC Wormerveer
Tel. 075-282589

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3
3701 AL Zeist
Tel. 03404-12452

Advertentieprijs:

35 ct per mm.
familieberichten
30 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Abonnementenadministratie:

Kon. Wilhelminalaan 38,
3956 TD Leersum
Tel. 03434-4288

Abonnementsprijs:

f 40,— per jaar of f 21,—
per halfjaar.
Buitenland f 45,— p. jaar
of f 60,— per luchtpost.

Abonnementen kunnen ieder
moment ingaan, doch slechts
per 31 december eindigen. Op-
zeggen uiterlijk tot 15 november

Hierin artikelen o.a. van M. A. Beek, W. H. Gispén, H. H. Grosheide, C. Houtman, C. van Leeuwen, B. J. Oosterhoff en A. S. van der Woude. Deze bundel telt 250 bladzijden, waarvan 190 bladzijden voor de diverse artikelen zijn. Prijs: f 49,50; uitgever: J. H. Kok, Kampen.

Dr E. J. Beker en Dr J. M. Hasellaar, Wegen en kruispunten in de dogmatiek, deel 1 — „Dit werk is in de eerste plaats bedoeld voor de theologische studenten. Maar de auteurs heeft van het begin af een breder publiek voor ogen gestaan en door opzet, stijl en woordgebruik zijn zij er in geslaagd een werk te schrijven dat de belangstelling van iedere geïnteresseerde verdient. Dit eerste deel heeft de volgende hoofdstukken: De natuurlijke en geopenbaarde Godskenis. Het bestaan van God; God in Zijn wezen en in Zijn eigenschappen; De Heilige Schrift. De schrijvers spreken zelf over een „leerboek”, dat aanleunend tegen de Reformierte Dogmatiek van H. Heppe zijn weg zoekt in gesprek met het scholastiek tijdvak van de gereformeerde theologie. Dit eerste deel telt ruim 180 pag. en kost f 27,50. Uitgever is J. H. Kok, Kampen.

van de zending

EEN AFSCHIED

Ruim een jaar geleden besloot onze kerkeraad, de zendingssamenwerking met Leerdam te beëindigen. De reden was, dat wij als gemeente ander zendingswerk op onze weg gekregen hadden, waaronder het werk waarin leden van onze eigen gemeente meewerken. Het afhaken kon plaats hebben zonder het zendingswerk van Leerdam in moeilijkheden te brengen, want dit werk in Zuid-Afrika wordt gesteund door een grote groep kerken.

Volgens de bestaande afspraken heeft onze gemeente een opzegtermijn van een jaar in acht genomen; daardoor is de samenwerking officieel beëindigd per 31 december 1978. Ter afsluiting is er in december een bijeenkomst geweest van het Leerdamse zendingsmoderamen en de Utrechtse zendingscommissie. De bespreking had plaats in een hartelijke sfeer. Onze wegen gaan uiteen maar dat is dankzij uitbreiding van het zendingswerk. Wij zullen elkaars werk met warme belangstelling blijven volgen.

kerknieuws

Beroepen door de Vrije Gereformeerde Kerk van Pretoria (Zuid-Afrika) (in de vak. dr C. v. d. Waal): ds F. van Deursen.

Aangenomen het beroep van de kerk van Kampen (vak. ds J. O. Mulder): ds E. Zwarteveen van Doesburg/Velp.

Ds C. Vonk — Zaterdag 17 febr. is het 50 jaar geleden dat ds C. Vonk als predikant van de gemeente van Baarland werd bevestigd. Van Baarland vertrok hij in sept. 1932 naar Schiedam, waar ds Vonk tot zijn emeritaat is gebleven. Naas zijn werk als predikant van de Schiedamse gemeente is ds Vonk vooral bekend geworden als schrijver van diverse boeken. Tot de bekendste behoren de door hem geschreven delen uit de serie „De Voorzeide Leer”. Op zaterdag 24 februari wordt ds Vonk een receptie aangeboden in het Novotel te Schiedam. Deze receptie is van 15.30 tot 17.30 uur.

Regio Arnhem — Persverslag van de vergadering van kerken behorende tot de regio Arnhem, gehouden te Arnhem op donderdag 8 februari '79. Br. P. J. Gort opent de vergadering namens de roepende kerk van Aalten/Winterswijk, leest ps. 122 en gaat voor in gebed.

Alle kerken zijn met credentiebrieven vertegenwoordigd. Het moderamen wordt als volgt samengesteld: ds C. P. Plooy (Ede) praeses, br. J. Elzinga (Aalten/Winterswijk) scriba en br. L. Klumpje (Apeldoorn) assessor.

De praeses heet allen hartelijk welkom en wenst de kerk van Arnhem geluk met zijn nieuwe predikant ds K. B. Holwerda, die later op de avond in het bijzonder welkom wordt geheten. Verder deelt de praeses mee, dat ds E. Zwarteveen (Velp/Doesburg) het beroep naar Kampen heeft aangenomen en dat ds P. van Deursen (Apeldoorn) werd beroepen door de Vrije Gereformeerde Kerk van Pretoria (Zd.-Afrika) in de vakature dr C. van de Waal.

De controlecommissie, bestaande uit brs. uit Velp/Doesburg, heeft de financiële administratie van de deputaten voor hulpbehoevende kerken gecontroleerd en in orde bevonden. Br. M. J. Bakker geeft een toelichting op het rapport en de voorstellen van de deputaten. Enkele kerken vragen opnieuw steun voor het jaar 1979. Van de kerken in de regio Arnhem zal voor dit jaar een bijdrage van f 4,— per lidmaat worden gevraagd. Ook dit jaar zal weer een beroep worden gedaan op de regio's Enschede en Harderwijk. Br. Bakker zal voor een gesprek contact opnemen met de deputaten voor hulpbehoevende kerken in de regio Enschede. De afgevaardigden gaan akkoord met de voorstellen. De deputaten worden bedankt voor de door hen verrichte werkzaamheden. De afgevaardigden van de kerken die in 1978 steun hebben ontvangen brengen de dank over voor de ontvangen financiële steun.

Hierna komt een voorstel van de kerk van Wageningen aan de orde, dat behelst nog eens de mogelijkheden te bespreken voor het beroepen van een predikant door kleinere kerken. Er volgt een bespreking, waarin verschil-

lende brs. adviezen geven over deze zaak.

De afgevaardigden van de kerk van Velp/Doesburg controleren de stukken in verband met de overkomst van ds Holwerda van Doorn naar Arnhem. De betreffende stukken worden in ored bevonden.

De kerk van Ede vraagt bespreking in de regionale vergadering van een verzoek van de kerk van 's-Gravenhage om extra steun voor het zendingswerk op Soemba. De meeste kerken in de regio steunen de zending kerk van Kampen. Sommige kerken trachten daarnaast nog enige steun aan zendingsarbeid van ds P. P. Goossens in Soemba te geven. Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

Als roepende kerk voor de volgende vergadering wordt de kerk van Apeldoorn aangewezen.

De datum voor de volgende vergadering wordt vastgesteld op D.V. 26 april 1979.

Na lezing en vaststelling van het persverslag en dankgebed sluit de praeses de vergadering.

Voor de regio-vergadering,
L. Klumpje (assessor)

Rayondag Noord-Holland — De komende rayondag voor de Jeugdverenigingen van Noord-Holland zal D.V. plaatsvinden op zaterdag 3 maart a.s. in de Immanuelkerk, Jan de Louterstraat 40 in Amsterdam-West. Het programma begint om 14.00 uur en het thema voor deze dag is: „Wat is de kern van je bestaan?”. Contactadres: Paul Wolters, tel. 020-434212.

Commissie Liturgische formulieren — De commissie die zich in opdracht van de Landelijke Vergadering bezig houdt met de liturgische formulieren zou in verband met haar werkzaamheden graag in het bezit komen van formulieren die opgesteld zijn voor plaatselijk gebruik.

Ze verzoekt daarom ieder die over dergelijke formulieren beschikt hiervan vóór 5 maart a.s. een exemplaar of fotokopie te zenden aan J. J. Larkerveld, Fjord 51, 8303 HH Emmeloord.

Al geruime tijd is de

**Bijbel Nieuwe Vertaling
met Psalmen Nieuwe Berijming,
formulieren en liturgie
uitverkocht.**

Wij kunnen nog een aantal exemplaren leveren.

Formaat: 18 x 11 cm (Major).

Uitvoering: kunstlederen band, kleursnee.

Prijs f 49,50 incl. verzendkosten, vanaf 10 ex. f 39,50.

G. Bos Boekhandel B.V.

Oudestraat 41-43 - 8261 CD Kampen
telefoon 05202-12185

Voor al uw
handels- en familiedrukwerk - boeken en folders
is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 Zeist